

La universitat avui i demà

La pressió de la crisi altera la lògica de funcionament de la institució universitària i les prioritats de les noves promocions d'estudiants. De sobte, sembla que el principal criteri rector de la política universitària hagi de ser el compliment pressupostari. I, des del punt de vista d'una part de l'alumnat, que el coneixement instrumental, si pot ser ben lligat a algun exercici professional, sigui l'únic objectiu a atendre. No hauríem d'acceptar que la crisi ens gradués totes les ulleres. Hem de poder mirar la realitat de la universitat i la seva funció social considerant la crisi com una variable important, però des d'una perspectiva autònoma, que la transcendeixi.

La prolongació de la crisi, la incapacitat d'identificar i d'aplicar fórmules per a la seva superació, la restricció dels pressupostos públics, l'increment dels preus de les matrícules, etc., són factors que ens poden fer perdre de vista el paper social de la universitat. I que poden abocar molts estudiants a no interpretar amb prou ambició i compromís què representa l'etapa de formació universitària.

Respecte a la universitat catalana en general, i a la pública en particular, el cicle de restriccions i penúries exigeix un esforç de racionalització, de millora de l'eficiència, d'eliminació de redundàncies innecessàries, de replantejament d'objectius. És veritat. Però la clau, l'excusa o l'argument no poden ser sobretot d'ordre pressupostari. La qüestió és quina mena d'universitat necessitem i necessitem per satisfer els grans objectius socials i nacionals del segle XXI. El model de funcionament de la universitat espanyola, els seus mecanismes de reclutament del professorat, els seus paràmetres d'assignació de recursos, de mesura de l'excel·lència en la docència o en la recerca, no poden ser simplement adaptats. Tot és massa vell, massa obsolet, massa rígid, massa al marge de l'evolució general de la societat. Alguns rectors i rectores s'hi han referit a bastament. Els resultats obtinguts per la universitat catalana són en termes generals prou bons perquè la dedicació i la qualitat mitjanes i, especialment, les d'alguns nuclis, d'alguns instituts o d'algunes persones ho refermen. Però això no pot fer semblar més bona l'organització general dels models de contractació, de les dedicacions i remuneracions, dels estudis i titulacions, dels postgraus, de la recerca o el mapa dels campus. I m'estalvio de parlar de l'aplicació picaresca de Bolonya i la seva ideologia de fons.

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

versitària intel·ligent pot voler resoldre problemes pressupostaris desmantellant el planter, que és la base de la seva viabilitat i solidesa futures. Em sap greu simplificar i generalitzar perquè la qüestió requereix la matisació i el detall fins al cas particular. Però si hi ha d'haver sacrificis col·lectius cal apuntar als nivells que disposen de millors condicions per encaixar restriccions i obligacions; mai s'han de carregar a les espatlles de la gent emergent o que culmina la seva formació. Una bona part del professorat que ara permet la bona reputació relativa de la nostra universitat va poder ingressar-hi en condicions molt més favorables i en una fase expansiva. Les condicions han canviat molt, tot i que no sempre per millorar. Per això, en aquests moments, hauríem de tenir memòria. I perspectiva. En una situació desesperada, són els més grans els que no mengen, no pas els més petits. Saturn no és patró de cap universitat.

Pel que fa als estudiants, lògicament aclaparats per la manca d'expectatives laborals, i la seva jerarquia de preocupacions, constato la deriva cap a una concepció banal de la pròpia formació universitària –en la línia de la denúncia plantejada per Jordi Llovet i altres– que complementaria la devaluació de les titulacions. S'endevinen brots de frustració provocats pel descobriment que la universitat no és una escola de formació professional de grau superior. Sobretot entre estudiants rutinaris, que arriben a la universitat simplement com una continuació natural de la secundària, un cicle més, i sense haver incorporat cap canvi d'actitud. Per això, la universitat, a banda de repensar-se ha de ser

capaç d'explicar-se altra vegada. La universitat és un lloc de creació, transmissió i actualització de coneixements. Per això la docència i la recerca en són la base. I la docència

s'orienta a proporcionar als i les estudiants els recursos humans i materials que facilitin la seva formació i l'adquisició d'una personalitat científica i intel·lectual pròpia. Una personalitat que els permeti contribuir a aquella generació i difusió de coneixements actuant des dels més diversos camps i ubicacions professionals.

La universitat forma persones; forma intel·lectuals i científics. Forma ciutadans i ciutadanes cultes, amb coneixements especialitzats. No és una fàbrica de mà d'obra qualificada, sotmesa només als corrents dels mercats laborals. Atenta als processos econòmics, la universitat no n'és una simple esclava. El màxim benefici i la rendibilitat que procura es mesuren en termes socials. Aquesta és la seva primordial responsabilitat.

Quadrar el pressupost renunciant a professorat associat vinculat al món professional i empresarial, prescindir d'investigadors i professorat jove en formació, incrementar la dedicació docent del funcionariat veterà, provoca l'envelliment mitjà dels cossos docents, contribueix a l'anquilosament de centres i departaments i afavoreix la rutina i l'acomodament. Cap política uni-

Si hi ha d'haver sacrificis col·lectius cal apuntar als nivells que disposen de millors condicions; mai s'han de carregar sobre la gent emergent